

Szent Mihály-kápolna Vonyarcvashegyen

2011 szeptember 07. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarországot eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Három régi hegyközség a Balaton északnyugati partján, Györök, Vonyarc és Gyenesdiás mára tíz kilométer hosszú, úgyszólván egyben üdülőhelyé fejlődött a 71-es főút mentén, Keszthely szomszédságában. Közülük Vonyarcvashegy őrizte meg hagyományos településképét faluközpontjával, régi utcahálózatával, szép homokos strandjával, egész évben ott él 1700 lakosával. Összetett neve 1846 óta használatos. A Vonyarc elnevezés 1335-ben szerepel először írásban – a szláv eredetű Vonyarc szó szlovén helyet jelöl régi magyar kicsinyítőképzővel –, a 191 méter magas, erdős Vas-hegy a községtől északra található.

A római korban a Keszthelyi-hegység és a tópart közötti út vezetett Valcumból (Fenekpuszta) és Castellumból (Keszthely) a Duna menti limes fontos települései, Intercisa (Pentele), Promontor (Budafok) és Aquincum felé. A mediterrán jellegű tájon veterán katonák, kolónusok telepedtek le, villákat építettek a kis helyek, ellenőrző pontok közelében, szőlőt és gyümölcsöt termesztettek, halásztak-vadásztak. Avar temetkezési helyek kerültek napvilágra a partszakaszon a népvándorlás idejében; a magyarok berendezkedése után az ősi Gersei Peth család lett Vonyarc földesura. Egészen a középkor végéig megőrizték itteni birtokaikat. A török hódoltság elmúltával, az 1700-as évek elején a Festetics grófok keszthelyi uradalmához tartozott a falu és környéke, erdővel és szőlőkkel, borostul, halastul. A kegyúri család emlékét két kis klasszikus stílusú kápolna őrizi: a falu keleti felében a vashegyi, az országút szélén a Szent Kereszt titulusú, mindkettő az 1810–1820 közötti években épült.

A partszakasz legszebb pontján, a Szent Mihály-dombon található a környék legszebb építészeti emléke. 35 méter

magas, fehér dolomitszika alkot geológiai szigetet a Balaton-széli lapályon – nemrég még valódi szigetként –, a hátán szélfúttá öreg fenyőfákkal. Mintha valahol a déli tengernél járnánk... Meredek sétaúton lépdelünk fel a messziről látható tornyos kápolnához. A bokros északi oldalon az öreg temető faragott sírköveit látjuk – egy-két száz éve még csónakon jártak temetni –, szemközt egy szép emlékfülke, benne terrakotta dombormóval, alatta felirat: „A Jóisten segédelmével egy jégdarabul 40 ember megmenekült, 1839.” Negyvenhatan halásztak a befagyott tó jegén, amikor hirtelen olvadni kezdett, a jégtábla, amelyen álltak, leszakadt, és a szél a Balaton közepe felé sodorta velük. Családjaik kétségbeesve, tehetetlenül fohászokodva nézték a dombról sorsuk alakulását, a szél pedig váratlanul megfordult, és kifelé hajtotta a jégtáblát. A negyven túlélő halász és a csodás történet emlékére építették a vonyarciak a Szent Mihály-kápolnát 1839-ben.

Már el is létezett építmény a dombon. Feltehetően a pannon provincia idejéből származó kiserőd, burgus alapfalaira épült egy temetővel övezett kápolna az Árpád-korban, a Gersei Pethő nemzetség jóvoltából és használatára. Több forrás szerint kis torony is állt a magaslaton a török háborúk idején Keszthely végvárának figyelőhelyeként. Egy régi balatoni regét a Szent Mihály-hegyi remetéről Kisfaludy Sándor öltöztetett versbe az 1820-as években, amely szerint a kápolnát Pethő Mihály – a szigetvári hős, Zrínyi Miklós barátja – építtette a török fogságból megszabadulván. A história ettől fogva romantikus szerelmi történeté változott; Eötvös Károly próbálta helyére tenni az igazságot Balaton körüli utazásának emlékei közt az előző századfordulón. De ez is csak egy juhász szavára hivatkozik, aki az öregektől hallotta, hogy... Eötvös legalább leírta, amit látott: „A kápolna igazán kicsiny. Alig fér bele száz ember. Csak néhány ünnepnapon és búcsújáráskor van nyitva. Akkor szólal meg kis tornyának kis harangja is. Szent Mihálynak van felszentelve, búcsúján annyi nép van, hogy el nem fér a kápolnában, se a hegyen, se a hegy oldalán.”

Egyhajós, félköríves szentélyképző épület, tornya a keleti oldalán áll, apszisa nyugatra néz. Külleme kívül-belül késő barokk, kora klasszicista stílusjegyekkel. Államalapításunk 1000. éve alkalmából, 2000-ben renoválták.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni győletről tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló